

cerkveno govorništvo. Spisal je tudi kratek, a jedernat in izvrno osnovan krščanski nauk (Jedro katol. nauka 1873).

Iskra svôbode, ki je vzplamtela 1848. l. na slovenskem obzorji, zatemnela je kmalu in neprijazen nam vladni absolutizem je dušil vsestranski razvoj slovenskega naroda vse desetletje tjâ do 1860. l., ko nam je dal naš cesar novo ustavno vlado, kakeršna je še danes. In tedaj je stopil naš Einspieler zopet na politično polje in branil neustrašeno kakor lev naše narodne pravice in svetinje in je brani še danes kot štiriinšedemdesetleten starček. Potegoval se je za vero in narodnost v zborih in na taborih, poučeval na propovednici in na katedri, unemal in boril se za národne svetinje v slovenskem in nemškem jeziku v slovenskih in nemških listih. Poleg tega, da je izdajal nemške liste v slovenskem duhu na pouk Nemcem (Stimmen aus Innerösterreich, Kärntnerblatt, Kärntner Volksstimmen), priobčeval obdobje, politične in poučne knjižure (Političen katekizem 1865, 1873), spravil je v dêžél tudi takrat jedini slovenski politični list „Slovenec“, ki je izhajal v Celovci po dvakrat, pozneje trikrat v tednu od 1865. l. do 1867. l. (25. aprila), ko je moral prenehati radi neprijazne tiskovne svobode. Ta izvrstni časopis v lepej slovensčini (in to je mnogo pri naših političnih listih) je branil krepko tedanja slovenska politična načela in težnje, urednik pa mu je bil Ivan Božič, naposled duhovni oskrbnik v Kortah na Koroškem († 1884), ki je dopisaval vsestransko v „Novice“, „Vedež“ in drugod, ter je prevel več del iz tujih literatur (Stric Tomaž, Kriton in apologija, Vodilo grešnikov I.).

V zadnjih časih (1882) je ustanovil še vedno čvrsti in pogumni Einspieler krvavo potrební list „Mir“, ki izhaja po dvakrat na mesec v Celovci in je vže mnogo storil za probujo in zavedanje slovenskega naroda onkraj Karavank. Ta za priprosti narod jako izvrstno uređovani list odbija navale brezobzirnih nasprotnikov po domače, a krepko in neustrašeno brani svetinje slovenskega naroda v tožnem Korotanu, kolikor jih še niso odnesli neprijazni vetrovi — — —

In ta neupogljivi mož jeklenega značaja in trdnega upanja, ki dela vže toliko let za blagostanje tlačnega roda, ki vodi in se bori po levje za pravice in težnje ubogih Slovencev, ki je posvetil vse svoje burno življenje slovenskemu narodu, ta mož zasluži po vsej pravici imé „staroste koroških Slovencev“.

Pozdravlja Te

P. B.

Kralj Matjaž.

VII.

Siromašna deklica, katera ni imela ne očeta ne matere več, našla je na starega leta dan veliko votlino. Takój gre notri. Pri mizi vidi kralja Matjaža, ki je slonil ob mizo in je spal. Njegove dolge mustače (brki) bile so omotane okolo mizinih nog.

Zagleda pa še drugo votlino. Tudi v to gre pogumna deklica. Tu vidi vojake in konje njihove. Vse je spalo. Nekateri vojaki so ležali, a drugi so sloneli ob steni. Oblečeni so bili po starem kroji. Okolo konj je ležalo po tleh obilo lepega sená. Deklica ga nekaj pobere in dene v zastor (predpasnik.)

Kadar seže drugič po sénu, prime za konjske verige. Počasi jih izpusti na tla, ali vender so zazvenčale takó glasno, da se je vse streslo. Kralj Matjaž vzdigne glavo in globoko vzdihne. Deklica se prestraši in zbeži iz votline. Zvunaj se ozrè, pa ne vidi nikakeršne votline več; samo golo skalovje je bilo.

Komaj pride domóv, zapazi, da ima nekaj težkega v zastoru. Hitro pogleda. Namesto sená vidi samo suho zlato.

Od tega časa se votlina ni odprla nobenemu človeku več, da-si vže vsak čaka, da bi se odprla. Samó onemu se bode odprla, ki si pogostoma želi, da bi prišel vže skoraj kralj Matjaž. Če bode prišel na starega leta dan pred to skalo, še sam ne bode vedel, da je prišel tjá. (J. Freuensfeld v „Kresu“ 1884. I.)

Razpis častne nagrade

za povest, namenjeno slovenski mladini.

Razumniki vseh omikanih národov paznim očesom motrijo razvoj tistega dela književnosti svoje, kateri je v prvi vrsti namenjen mlademu narastaju, ter vestno skrbé za to, da se mladini podajajo v roke po obliki in vsebini dovršene, čistim peresom in plemenitim srcem pisane zabavne in poučne knjige. Tudi v Slovencih se je že večkrat poudarjalo, kako potrebujemo mladini svoji primerneга berila in razna učiteljska in pedagogijska društva naša so večkrat ukrepala o tem in obravnavala vprašanje, kako bi se zadelala ta praznina v književnosti slovenski.

To uvidevši je znani rodoljub češki in prijatelj mladine slovenske, blagorodni gospod Ján Lego v Pragi, po županu ljubljanskem podpisanemu odboru izročil

sedem cesarskih cekinov

v plemeniti namen, da ž njimi nagradi najboljšo povest, namenjeno slovenski mladini od dvanaajstih let dalje.

Navedeni znesek sedmih cesarskih cekinov pa je samó častna nagrada, katera se izplača pisatelju povesti; vrhu tega gospod Ján Lego poskrbi še za to, da pisatelj nagrajene povesti prejme za spis svoj še navadni pisateljski honorar.

Pisatelj nam v svoji povesti naslikaj vzornega slovenskega mladeniča, odičenega z vsemi krščanskimi in državljanskimi vrlinami; od tiste dóbe, ko začne hoditi v šolo, sprémi ga do moških let, ko stopi v praktično življenje, opiši ga živo in plastično brez moralizovanja, da bode mlada duša, videča pred seboj junaka povesti, hrepenela po njegovem vzvišenem vzgledu izpolnovati vse dolžnosti, katere narod, cerkev in država zahtevajo od poštenega moža.

Ako pisatelj takšno životopisno povest postavi v zgodovinsko zanimiv čas ter njeno dejanje opré na take domače kraje, ki se odlikujejo po prirodni lepóti svoji, bode tem večja zasluga njegova.

Povest obsezaj šest tiskovnih pól male osmerke, natisnene z navadnimi garmondskimi črkami.

Rokopisi naj se pošiljajo do konca tekočega leta načelniku podpisanega odbora, kateri tuli povesti prisodi darilo ter pisatelju njenemu izročí častni honorar.

V Ljubljani 1. aprila 1887.

Peter Grasselli,

župan Ljubljanski,
načelnik.

Prof. Janez Gnjezda,

predsednik družbe katoliških rokodelskih pomočnikov.

Prof. Fr. Levec,

urednik „Ljubljanskega Zvona“,
načelnikov namestnik.

Ivan Tomšič,

c. kr. vadniški učitelj in urednik „Vrtčev“.